

ДГ „ДЪГА” – Габрово
ул. „Варовник” № 5; 066/ 803 079; 0877800063
info-701151@edu.mon.bg; www.odzduga.com

УТВЪРДИЛ:

**ПРОГРАМА ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И
ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ НА ДГ „ДЪГА“ – ГАБРОВО
за учебната 2025 – 2026 година**

*§ 1. Настоящата Програма е приета с решение на педагогическия съвет
№ 9, Протокол № 1/ 11. 09. 2025 г. и е утвърдена със заповед № 11/ 15. 09.
2025 г. на директора на институцията.*

Увод

Програмата за **гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в детската градина** е насочена към изграждане на базови компетентности у децата в ранна възраст, съобразени с държавните образователни изисквания и съвременните приоритети на предучилищното образование.

Основната ѝ цел е чрез игрови и практически дейности да се развият у децата умения за:

- социализация и приобщаване към общността;
- опазване и укрепване на здравето;
- формиране на екологично съзнание и отговорно отношение към природата;
- уважение към културното многообразие и толерантност към различията.

Програмата се реализира чрез интегрирани форми на обучение и възпитание, съобразени с възрастовите особености на децата. В нея са включени игрови методи, ролеви и игри драматизации, творчески и художествени дейности, наблюдения, беседи и практически задачи.

I Нормативна основа

Програмата е разработена в съответствие със следните нормативни документи:

1. Закон за предучилищното и училищното образование (ЗПУО)

- Определя целите и задачите на предучилищното образование (чл. 23 и чл. 24), свързани със социализация, личностно развитие, здравно и гражданско възпитание.

2. Държавен образователен стандарт (ДОС) за предучилищното образование

- Регламентира очакваните резултати от обучението в различни направления, включително социално, здравно, гражданско, екологично и интеркултурно развитие.

3. Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование

- Определя целите, съдържанието и организацията на предучилищното образование и възпитание.

4. Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (2021–2027)

- Подкрепя развитието на интеркултурна среда, насърчава толерантността и взаимното уважение.

5. Национална стратегия за учене през целия живот (2014–2020, актуализирана рамка)

- Подчертава значението на ранното образование за изграждането на основни умения и ценности.

6. Национална програма за развитие: България 2030

- Формулира приоритети, свързани със здравословен начин на живот, устойчиво развитие и опазване на околната среда.

II. СЪЩНОСТ

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование формират единство у децата както социални, граждански и интеркултурни компетентности, така и компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда:

1. Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение;
2. Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето;
3. Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие;
4. Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

Целите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в детската градина са изграждане на начална ориентация на детето да:

- разбира основните общочовешки ценности;
- зачита значимостта на околните;
- приема и зачита различията между хората и културите;
- осъзнава и цени своята културна идентичност;
- взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- бъде активно, да изразява мнение и да поставя цели;
- носи отговорност за поведението си, за постъпките си, за своя живот и този на другите хора;
- има основни знания за здравословен начин на живот;
- познава и спазва основни нормите за екологична култура и екологосъобразно поведение;
- има основни познания за глобалния свят и неговите общи ценности.

В предучилищното образование гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществяват във всички възрастови групи:

1. Интегрирано в обучението по образователните направления;
2. Интегрирано в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие;
3. Като самостоятелно образователно направление, когато иновативна или авторска програмна система предвижда това.

Времето за дейности по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование може да се разпределя за групата равномерно през цялата учебна година или модулно в даден период от учебната година. Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимосвързани и формират интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни

компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда. Както и за формиране на гражданско съзнание и добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

1. ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

Цели:

- Формиране на чувство за принадлежност към групата и общността.
- Развитие на умения за сътрудничество, споделяне и справедливо отношение.
- Изграждане на уважение към правила и норми.

Тематики:

- „Аз и моите приятели“
- „Правила в детската градина“
- „Нашият град – моята родина“
- „Професиите около нас“

Дейности:

- Игри за сътрудничество („кръг на приятелството“, ролеви игри).
- Създаване на правила в групата чрез картинки.
- Разходка из квартала – наблюдение на институции (поща, библиотека, кметство).
- Рисуване/апликиране „Аз като герой, който помага“.

2. ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Цели:

- Създаване на навици за лична хигиена и здравословно хранене.
- Разбиране на значението на движението и спорта.
- Формиране на умения за безопасност.

Тематики:

- „Чисти ръчички – здраво дете“
- „Храната – полезна и вредна“
- „Движението е здраве“
- „Безопасност у дома и навън“

Дейности:

- Демонстрация „Правилно мием ръце и зъби“.
- Сортиране на храни – полезни и вредни (с картинки, игра).
- Подвижни игри на двора / спортен ден.
- Разиграване на ситуации: „Как пресичаме улицата“.

3. ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ**Цели:**

- Възпитаване на любов и грижа към природата.
- Усвояване на елементарни знания за природните явления.
- Развиване на отговорно отношение към отпадъците и ресурсите.

Тематики:

- „Аз и природата“
- „Гората е наш дом“
- „Животните и растенията около нас“
- „Рециклираме и пазим чисто“

Дейности:

- Засаждане и грижи за цветя/зеленчуци в двора на ДГ.
- Наблюдение на сезоните – разходки и беседи.
- Създаване на „екокът“ в групата (растения, камъчета, листа).

- Игра „Разделяме отпадъците“ – цветни кошчета за хартия, пластмаса.

4. ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

Цели:

- Уважение към различните култури, традиции и езици.
- Осъзнаване на сходствата и различията между хората.
- Развитие на толерантност и съпричастност.

Тематики:

- „Всички сме различни, всички сме еднакви“
- „Празници и традиции по света“
- „Приказки от различни народи“
- „Музика и танци от различни култури“

Дейности:

- Представяне на традиционни детски игри от различни етноси.
- Слушане на песни на различни езици.
- Кулинарен ден – опознаване на различни храни.
- Илюстрация на приказки от различни народи.

Организация и интеграция

- Програмата може да бъде разпределена по месеци – напр. всяка седмица да се акцентира върху различен образователен компонент.
- Включват се **игрови методи**, беседи, изобразителни и музикални дейности, както и реални преживявания (разходки, срещи, празници).
- Препоръчително е да се работи съвместно с родителите – участие в празници, събиране на материали, общи инициативи (екопоход, спортен ден, изложби).

Програма за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование в ДГ

Месец	Направление	Тема	Знания, умения, отношения	Примерни дейности
Септември	Гражданско	Аз и моите приятели	описва и обяснява различните роли в семейството и правата и отговорностите, свързани с тях; - има положително отношение към сътрудничество с другите в съвместни дейности; - умее да изразява подходящо чувствата си, да заявява своите нужди и желания, да споделя проблем и да търси помощ.	Игри за опознаване, изработване на „кръг на приятелството“
	Здравно	Хигиена в детската градина	осъзнава собствената си ценност и уникалност и тази на другите хора; - умее да открива и описва разлики и прилики с другите хора.	Демонстрация за миене на ръце и зъби
	Екологично	Природата около нас	-има представа за многообразието от растителни и животински видове; -назовава основни жизнени фактори за човека, животните и растенията.	Разходка в двора, наблюдение на растения и животни
	Интеркултурно	Моето семейство и традиции	има позитивно отношение към празниците в семейството като средство за съхраняване на духовната връзка между поколенията; -ориентира се в символиката и ритуалността на най-популярните български празници.	Споделяне на предмет/игра от дома

Октомври	Гражданско	Нашите правила	Познава и различава прояви на поведение, различни от приетите в групата	Създаване на плакат „Правилата на групата“
	Здравно	Полезна есенна храна	Назовава плодове и зеленчуци през сезона и необходимостта да присъстват в детското меню	Сортиране на плодове и зеленчуци
	Екологично	Есенни промени в природата	Назовава и разпознава типични природни особености през сезона	Наблюдения и събиране на листа
	Интеркултурно	Приказки от народите	Обогатяване на знанията за различни култури и народни традиции.	Четене на есенни приказки
Ноември	Гражданско	Аз и моето семейство	Деца разказват за своето семейство. Насърчаване на уважение, обич и разбирателство към близките.	Рисуване „Моето семейство“
	Здравно	Пазим се от настинки	-демонстрира основни хигиенни навици;	Разговор за облеклото според сезона
	Екологично	Птиците през зимата	Развиват чувство за грижа и отговорност към природата.	Правим хранилка за птици
	Интеркултурно	Празници в семейството	Деца научават за българските обичаи и традиции, свързани с празниците.	Сравняване на обичаи
Декември	Гражданско	Заедно за празника	Да се насърчи чувството за обич, уважение и принадлежност към семейството.	Украсяване на залата
	Здравно	Сладки и полезни храни	Спазва здравословен режим на хранене.	Разговор за баланс в храненето

	Екологично	Природни материали	Придобиват конкретни знания и практически умения, свързани с природните материали.	Изработка на украса от шишарки, жълъди
	Интеркултурно	Празници по света	Деца се запознават и научават различни празници от различни страни и култури.	Представяне на зимни традиции
Януари	Гражданско	Аз помагам възрастни	Деца се учат на отговорност и трудолюбие.	Ролеви игри за помощ в семейството
	Здравно	Грижа за зъбите	Демонстрира познания за зъбна хигиена -познава и описва хигиенни навици за поддържане на здравето на зъбите и устната кухина.	Демонстрация с макет на зъби
	Екологично	Сняг и лед	Има представа за агрегатното състояние на водата.	Игри и наблюдения навън
	Интеркултурно	Зимни игри	Описва познати климатични промени,	Сравнение на зимни игри от различни страни
Февруари	Гражданско	Приятелството е важно	Да разбират какво е приятелство и защо е ценно.	Ден на добрината – „сърчица на приятелството“
	Здравно	Движението е здраве	Познава различни спортове	Спортни и подвижни игри
	Екологично	Разделно събиране	-умее да поддържа чистотата в близката среда и разбира нейното значение; -познава цветовете на кофите за разделно събиране на отпадъци	Игра с цветни кошчета
	Интеркултурно	Песни за приятелството	Да се знае, че музиката обединява хората и ги прави по-близки.	Слушане и пеене на песни от различни култури

Март	Гражданско	Аз като българче	-определя националната си идентичност	Моята родина, България
	Здравно	Витамини за здраве	Има представа за полезни и вредни храни;	Дегустация на плодове
	Екологично	Засаждаме растения	Познават условията нужни за растежа на растенията.	Цветя/билки в двора на ДГ
	Интеркултурно	Пролетни празници	Да познават символите и обичайте и да знаят, че и в други страни има пролетни празници	Баба Марта и други обичаи
Април	Гражданско	Ние заедно работим	Да разбират какво е сътрудничество и работа в екип.	Украсяване и подреждане на двора
	Здравно	Безопасност на улицата	Познава правила за улично движение	Ролеви игри „Как пресичаме“
	Екологично	Ден на Земята	-има представа за естествените източници на енергия; -описва познати климатични промени; -познава правила за опазване на околната среда; -описва въздействието на някои човешки дейности върху природата.	Екопоход, почистване на площадка
	Интеркултурно	Приказки за животни	Научават, че в различните народи има сходни приказки.	Слушане на истории от различни народи
Май	Гражданско	Нашата детска градина	Изразяват положително отношение към детската градина.	Рисуване „Моята градина – моето място“
	Здравно	Спортен празник	-показва положително отношение към развиване на	Игри и състезания на открито

			двигателни качества, сила и издръжливост	
	Екологично	Насекоми и растения	Има представа от различните жилища на насекомите: мравуняк, кошер и др.	Наблюдения навън с лупи
	Интеркултурно	Кулинарен ден	Има представа как да направи сандвич	Представяне на различни кухни
Юни	Гражданско	Игри заедно	има положително отношение към сътрудничество с другите в съвместни дейности;	Съвместни игри на открито
	Здравно	Безопасност през лятото	-назовава нещата (предмети, дейности, поведения), които са опасни в обкръжаващата среда; -умее да търси и намира помощ, когато има нужда от нея.	Разговор: вода, слънце, предпазване
	Екологично	Грижа за растенията	има представа за многообразието от растителни видове; познава основните нужди на растенията	Поливане и наблюдение на градинката
	Интеркултурно	Летни празници	Знаят и разбират, че всеки народ има свои летни празници.	Танци и песни от различни страни

Годишно разпределение

Септември – „Аз и моите приятели“

- **Гражданско:** Опознаваме се в групата – игри за приятелство.
- **Здравно:** Хигиена в детската градина (правилно миене на ръце).
- **Екологично:** Опознаване на двора на ДГ – растения и животни около нас.

- **Интеркултурно:** Всеки носи любима игра/предмет от дома си – споделяне на семейни традиции.

Октомври – „Природата се променя“

- **Гражданско:** Нашите правила – създаваме плакат „Правилата на групата“.
- **Здравно:** Есенни плодове и зеленчуци – полезна храна.
- **Екологично:** Разходка – наблюдаваме есенни промени.
- **Интеркултурно:** Приказки от различни народи за есента.

Ноември – „Аз и моето семейство“

- **Гражданско:** Семейството – роля на мама, татко, баба, дядо.
- **Здравно:** „Как се пазим от настинки?“ – обличане според сезона.
- **Екологично:** Грижим се за птиците през зимата – хранилка.
- **Интеркултурно:** Сравняваме семейни празници в различни култури.

Декември – „Светът на празниците“

- **Гражданско:** Заедно подготвяме празнична украса.
- **Здравно:** „Полезните и вредни сладки“ – разговор за баланса в храненето.
- **Екологично:** Използваме природни материали за украса.
- **Интеркултурно:** Коледни/зимни традиции по света.

Януари – „Здравето е богатство“

- **Гражданско:** „Аз помагам вкъщи“ – ролеви игри.
- **Здравно:** Как се грижим за зъбките.
- **Екологично:** Сняг и лед – наблюдаваме зимни явления.
- **Интеркултурно:** Зимни игри от различни страни.

Февруари – „Приятелството е важно“

- **Гражданско:** Ден на добрината – правим „сърчица на приятелството“.
- **Здравно:** Защо ни е нужно движението? – спортни игри.

- **Екологично:** Опазваме чисто – разделно събиране на отпадъци.
- **Интеркултурно:** Песни за приятелството от различни народи.

Март – „Пролет идва“

- **Гражданско:** „Моята родина, България“ - определя националната си идентичност
- **Здравно:** Пролетни храни – витамини от плодове и зеленчуци.
- **Екологично:** Засаждане на цветя/билки в двора на ДГ.
- **Интеркултурно:** Баба Марта и пролетни празници по света.

Април – „Природата е наш дом“

- **Гражданско:** Съвместен труд – украсяваме двора на ДГ.
- **Здравно:** „Безопасност на улицата“ – ролеви игри.
- **Екологично:** Ден на Земята – екопоход, почистване на площадка.
- **Интеркултурно:** Приказки за животни от различни страни.

Май – „Ние и нашият свят“

- **Гражданско:** „Нашата детска градина – нашата общност“.
- **Здравно:** Подвижни игри и спортен празник.
- **Екологично:** Наблюдение на насекоми и растения.
- **Интеркултурно:** Кулинарен ден – опознаваме различни кухни.

Юни – „Лято е!“

- **Гражданско:** Споделяме игри и забавления заедно.
- **Здравно:** Безопасност при вода и слънце.
- **Екологично:** Грижа за растенията през лятото.
- **Интеркултурно:** Летни празници и игри по света.